

Jeļena Blavatska "Atslēga uz Teosofiju"

4. daļa: Teosofijas biedrības attieksme pret teosofiju

4. daļas 2. nodaļa: Abstraktais un konkrētais

Jautātājs. Lūdzu, paskaidrojiet šo atšķirību nedaudz sīkāk.

Teosofs. Teosofijas biedrība ir diezgan liela cilvēku grupa, kas sastāv no visdažādākajiem elementiem. Teosofija abstraktā nozīmē ir Dievišķā Gudrība jeb zināšanu un gudrības kopums, kas ir Visuma pamatā – vienīgais mūžīgais LABUMS; konkrētā nozīmē tā ir tās pašas gudrības kopums, ar kuru cilvēks ir dabiski apveltīts uz šīs Zemes. Daži biedri patiesi vēlas pielietot teosofiju praksē, tā teikt, praktizējot to savā dzīvē, savukārt citi vēlas to tikai iepazīt, nepraktizējot; vēl citi var pievienoties biedrībai tikai ziņkārības vai nejaušas intereses dēļ, vai varbūt tikai tāpēc, ka viņu draugi pieder tai. Kā tad var spriest par visu sistēmu pēc tiem, kas piesavinājušies šo nosaukumu bez jebkāda pamata? Vai par dzeju vai tās mūzu var spriest tikai pēc tiem, kas vēlas kļūt par dzejniekiem, bet no kuru darbiem tikai nokalst ausis? Mūsu biedrību var uzskatīt par teosofijas iemiesojumu tikai tās abstraktos motīvos, un tā nevar atļauties sevi saukt par tās konkrēto ceļvedi tik ilgi, kamēr tās ķermenī ir pārstāvētas visas cilvēciskās vājības un nepilnības, pretējā gadījumā tā tikai atkārtotu tā sauktās Kristus Baznīcas lielo kļūdu un zaimošanu. Izmantojot austrumu salīdzinājumu, teosofija ir bezgalīgs universālās patiesības, mīlestības un gudrības okeāns, kas izstaro savu starojumu uz zemi, savukārt Teosofijas biedrība ir tikai redzams burbulis šī atspulga virspusē. Teosofija ir dievišķā daba, redzama un neredzama, un tās biedrība ir cilvēka daba, kas cenšas pacelties līdz savam dievišķajam vecākam. Visbeidzot, Teosofija ir nemainīgā mūžīgā saule, un tās biedrība ir īslaicīga komēta, kas cenšas nostāties orbitā, lai kļūtu par planētu, kas vienmēr riņķo patiesības saules pievilkšanas zonā. Tā tika izveidota, lai palīdzētu cilvēkiem parādīt, ka pastāv tāda lieta kā Teosofija, un lai palīdzētu viņiem tai tuvojies, studējot un apgūstot tās mūžīgās patiesības.

Jautātājs. Es domāju, ka tu teici, ka jums nav savu dogmu vai doktrīnu?

Teosofs. Nē, vairs ne. Biedrībai nav savas gudrības, pie kuras tai būtu jāpieturas vai ko tā varētu mācīt. Tā ir tikai visu to patiesību krātuve, ko runājuši vēsturisko un pat aizvēsturisko laiku lielie gaišreģi, iesvētītie un pravieši; vismaz tiktāl, ciktāl tā mums ir pieejama. Tāpēc tā ir vienkārši kanāls, pa kuru pasaulē vairāk vai mazāk ieplūst patiesības, kas atrodamas cilvēces diženo skolotāju teiktā kopsavilkumā.

Jautātājs. Bet vai šādas patiesības nav pieejamas ārpus jūsu biedrības? Vai katra Baznīca nesludina to pašu?

Teosofs. Nepavisam. Neapšaubāmā lielo iesvētīto – patieso "Dieva dēlu" – eksistence liecina, ka šādu gudrību bieži vien sasniedza atsevišķi indivīdi, taču nekad bez skolotāja sākotnējās vadības. Taču lielākā daļa viņu sekotāju, kļuvuši par skolotājiem, šo mācību universālumu reducēja līdz savu sektantisko dogmu šaurajam kanālam. Viņi sekoja tikai atsevišķu skolotāju izvēlētajām pavēlēm, atmetot visas pārējās, ja vispār tās ievēroja – atcerieties, kā tās tiek izpildītas "Kalna sprediķa" gadījumā. Tādējādi katra reliģija ir tikai dievišķās patiesības fragments, ko izmanto kā fokusu plašas cilvēku fantāzijas panorāmas projicēšanai, kas pretendē pārstāvēt un aizstāt šo patiesību.

Jautātājs. Bet teosofija, kā jūs sakāt, nav reliģija?

Jeļena Blavatska "Atslēga uz Teosofiju"

4. daļa: Teosofijas biedrības attieksme pret teosofiju

4. daļas 2. nodaļa: Abstraktais un konkrētais

Teosofs. Protams, nē, jo tā ir visu reliģiju būtība un absolūtā patiesība, kuras viens piliens ir katras doktrīnas pamatā. Izmantojot citu metaforu, uz Zemes teosofija ir kā baltas gaismas stars, un katra reliģija ir tikai viena no septiņām spektra krāsām. Ignorējot visus pārējos, nosodot tos kā nepatiesus, katrs atsevišķs krāsu stars tādējādi pasludina ne tikai savu primāro stāvokli, bet arī apgalvo, ka ir tieši tas pats baltais stars, anatematizējot (izslēdzot) pat savus toņus, no gaismas līdz tumšajam, kā ķecerīgus. Tomēr, patiesības saulei paceļoties arvien augstāk virs cilvēka uztveres horizonta, katrs krāsas stars pakāpeniski izgaist, līdz tas atkal tiek pilnībā absorbēts; cilvēce tiks atbrīvota no galējību lāsta un beidzot atklās, ka peldās tīrās mūžīgās patiesības bezkrāsainā saules gaismā. Tā būs teosofija.

Jautātājs. Tātad jūs sakāt, ka visas lielās reliģijas ir cēlušās no teosofijas un ka tieši tās asimilējot pasaule beidzot tiks glābta no savu lielo ilūziju un kļūdu lāsta?

Teosofs. Tieši tā. Un mēs piebildīsim, ka Teosofijas biedrība ir tikai pieticīga sēkla, kas, ja to laistīs un ļaus tai dzīvot, galu galā izaugs labā un jaunā atziņas koks, kas ir uzpotēts Mūžīgās Dzīvības kokam. Jo, tikai pētot dažādas cilvēces lielās reliģijas un filozofijas un objektīvi salīdzinot tās ar neaizspriedumainu prātu, cilvēks var cerēt sasniegt patiesību. Tas tiek darīts, īpaši meklējot un atklājot sakritības punktus. Un tikai tad, kad būsīm sasnieguši, vai nu studējot, vai mācoties no kāda zinoša cilvēka, to iekšējo nozīmi, mēs gandrīz vienmēr atklāsim, ka šāds punkts pauž kādu lielu Dabas patiesību.

Jautātājs. Esam dzirdējuši par kādreiz pastāvējušu zelta laikmetu, un tas, ko jūs aprakstāt, nākotnē īstenosies kā zelta laikmets. Kad tas būs?

Teosofs. Tikai tad, kad visa cilvēce kopumā jutīs pēc tā vajadzību. Persiešu aforisms no Džavidana Hirāda saka: "Patiesība ir divu veidu – viena ir acīmredzama un pašsaprotama; otra pastāvīgi pieprasa jaunus pierādījumus." Kad šī pēdējā veida patiesība kļūs tikpat acīmredzama ikvienam, cik tā tagad ir neskaidra un tāpēc pakļauta sofistikas un kazuistikas sagrozīšanai, tikai tad šie divi patiesības veidi atkal varēs kļūt par vienu, un tikai tad visi cilvēki redzēs vienādi.

Jautātājs. Bet vai tiešām tie daži, kas jūta nepieciešamību pēc šīm patiesībām, nonāca pie kaut kā noteikta? Jūs man sakāt, ka, tā kā biedrībai nav savas doktrīnas, katrs biedrs var ticēt, kam vien vēlas, un pieņemt, ko vien vēlas. Izskatās, ka Teosofijas biedrība ir apņēmusies atdzīvināt valodu un ticību sajukumu, kas pastāvēja senajā Bābeles tornī. Vai jums nav nekādu kopīgu uzskatu?

Teosofs. Ar to, ka biedrībai nav savu dogmu vai doktrīnu, mēs domājam tikai to, ka nav īpašu doktrīnu vai uzskatu, kas būtu saistoši tās biedriem; bet, protams, tas attiecas tikai uz organizāciju kopumā. Biedrība, kā jau teicām, sastāv no ārējās un iekšējās daļas. Tiem, kas pieder pie pēdējās, protams, ir noteikta filozofija vai, ja vēlaties to tā saukt, sava reliģiskā sistēma.

Jautātājs. Vai varat pastāstīt, no kā tā sastāv?

Jelena Blavatska "Atslēga uz Teosofiju"

4. daļa: Teosofijas biedrības attieksme pret teosofiju

4. daļas 2. nodaļa: Abstraktais un konkrētais

Teosofs. Mēs to neslēpjam. Tā tika izklāstīta pirms dažiem gadiem Teosofijā un Ezotēriskajā budismā, un to pašu, tikai attīstītākā formā, var atrast Slepajā Doktrīnā. Tā balstās vecāko filozofiju pasaulē, ko sauc par Gudrības reliģiju vai Arhaisko Doktrīnu. Ja vēlaties, varat uzdot jautājumus un saņemt to skaidrojumu.